

หนังสือข่าว
เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ

จำนวนแรงงานข้ามชาติ คงเหลือในประเทศไทย / มี.ค. 2566

	 พม่า	 กัมพูชา	 ลาว	 เวียดนาม	รวม
MoU	332,444	123,942	107,995	142	564,523
ชายแดน	5,776	11,836	-	-	17,612
มติครม.	1,543,355	274,287	92,301	2,088	1,912,031
รวม	1,881,575	410,065	200,296	2,230	2,494,166

■ มติคณะรัฐมนตรี 7 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่องแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ภายหลังจากวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

จากการที่กระบวนการต่ออายุใบอนุญาตทำงานของแรงงานข้ามชาติในกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามมติ ครม. ต่าง ๆ และต้องดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานและต่อวีซ่าภายในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 แต่พบว่าแรงงานจำนวนมากไม่สามารถทำได้ทันภายในกำหนดเวลา เนื่องจากประเทศต้นทางไม่สามารถดำเนินการออกหนังสือเดินทาง

หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางให้แรงงานของตนได้ทัน ดังนั้น เพื่อให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้น กระทรวงแรงงานจึงเสนอต่อ ครม. จนมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566

โดยผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติ กลุ่มที่ยื่นคำขอต่อใบอนุญาตทำงาน และชำระค่าธรรมเนียม ภายในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 สามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2566 เพื่อยื่นเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน เพื่อให้สามารถอยู่และทำงานต่อไปได้ถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567 หรือวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568 แล้วแต่กรณี ซึ่งในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตทำงาน กรมการจัดหางานจะออกเอกสาร ซึ่งแสดงว่าแรงงานข้ามชาติได้รับอนุญาตทำงานเป็นเอกสารหลักฐานแทนใบอนุญาตทำงาน ได้แก่ ใบรับคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน หรือทะเบียนใบอนุญาตทำงาน ตามแต่กรณี คู่กับใบเสร็จรับเงิน เพื่อใช้แสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้รับอนุญาตทำงานตามกฎหมายแล้ว

โดยมีแนวทางการตรวจลงตราวีซ่าของกลุ่มต่างๆ ที่ได้ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานไปแล้ว ตามเงื่อนไขดังนี้

แนวทางการตรวจลงตราวีซ่าของกลุ่มต่างๆ ที่ได้ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานไปแล้ว ตามเงื่อนไขดังนี้

กลุ่ม	ระยะเวลา	อายุของวีซ่า
กลุ่มที่ : ยังไม่ตีวีซ่าดวงแรก ที่จะ 13 ก.พ. 66	ทำหนังสือเดินทาง และตีวีซ่า หลังจากนั้น ต่อวีซ่า ภายในวันที่ 15 พ.ค. 66	ดวงแรกถึง 15 พ.ค. 66 ดวงที่ 2 ถึง 13 ก.พ. 67 (ต่อดวงที่ 3 ได้ก่อน 120 วัน)
กลุ่มที่ : ตีดวงแรกแล้ว วีซ่าหมดก่อน 13 ก.พ. 66	ทำหนังสือเดินทาง และต่อวีซ่า ภายใน 15 พ.ค. 66	ตราประทับจะเป็นวีซ่า ดวงที่ 2 หมด 13 ก.พ. 67 หรือ 68 ตามแต่วันที่ตีวีซ่า ดวงแรก (ภายใน 1 ส.ค. 65 หรือหลังจากนั้น)
กลุ่มที่ : มีวีซ่าถึง 13 ก.พ. 66 แต่ยังไม่ได้ตีดวงที่ 2 หรือหมดก่อน	ทำหนังสือเดินทาง (ถ้าหมด) และต่อวีซ่า ภายใน 15 พ.ค. 66	ได้วีซ่าหมด 13 ก.พ. 67 หรือ 68 ตามแต่วันที่ตีวีซ่า ดวงแรก (ภายใน 1 ส.ค. 65 หรือหลังจากนั้น)
กลุ่มที่ : มีผู้ติดตาม ที่อายุเกิน 18 ปี	ให้ไปตีวีซ่าและทำใบ อนุญาตทำงานใน 60 วัน นับตั้งแต่ 13 ก.พ. 66 หรือ ก่อนอายุครบ 18 ปี	ได้วีซ่าตามเงื่อนไข การตีวีซ่าของพ่อแม่

นอกจากนี้แล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินการออกเอกสารรับรองบุคคล (CI) ของทางการพม่า ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ ระนอง และชลบุรี จนถึงวันที่ 13 พฤษภาคม 2566 เพื่อให้แรงงานข้ามชาติจากพม่าสามารถดำเนินการจัดทำเอกสารรับรองบุคคลได้ทันเป็นการแก้ปัญหาแรงงานหลุดออกจากระบบ

ทั้งนี้หลังจากที่แรงงานข้ามชาติได้ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานตามมติ 5 กรกฎาคม 2565 แล้ว พบว่ามีแรงงานข้ามชาติได้ดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานตามมติ 5 กรกฎาคม 2565 ดังนี้

แรงงานข้ามชาติที่ได้ต่อใบอนุญาตทำงาน ตามมติ 5 กรกฎาคม 2565

● จำนวนแรงงานข้ามชาติที่ต้องยื่นต่อใบอนุญาตทำงาน	2,425,901 คน
● มีแรงงานข้ามชาติต่อใบอนุญาตทำงาน	1,857,254 คน
● ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานผ่านระบบออนไลน์	1,773,394 คน
● ยื่นที่สำนักงานจัดหางานในพื้นที่	83,860 คน
● ไม่ได้ต่ออายุ (ทำให้กลายเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย)	568,647 คน

(ข้อมูล 16 กุมภาพันธ์ 2566 สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน)

■ จากการรวบรวมข้อมูลของ MWG พบว่า

ปัญหาที่ทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก ไม่สามารถดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานตามเงื่อนไขของมติ ครม.ได้ มีดังนี้

1] ขาดข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานของนายจ้างและแรงงานข้ามชาติ

ยังขาดข้อมูล รวมทั้งระบบบริการที่จะอธิบายทำความเข้าใจ อธิบาย และแก้ไขปัญหากรณีติดขัดในการดำเนินการอย่างชัดเจน โดยกรมการจัดหางานมีเพียง line support ที่จะคอยชี้แจงและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน แต่ก็พบว่ายังไม่ตอบโจทย และไม่แก้ปัญหาก็แก่นายจ้างและแรงงานข้ามชาติได้อย่างทันที่ทั้งในเรื่องที่เจ้าหน้าที่ดูแล line support ยังมีจำนวนน้อย ไม่สามารถตอบปัญหาหรือแก้ไขปัญหของนายจ้างและแรงงานที่แจ้งเข้าไปได้ทัน ทำให้พบว่าเมื่อสอบถามหรือส่งปัญหาไป มักจะไม่ได้รับการตอบกลับ หรือจะแนะนำเพียงให้ติดต่อสำนักงานจัดหางานในพื้นที่เท่านั้น

2] เอกสารที่ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานในระบบออนไลน์ ยังมีข้อมูลที่ผิด

เอกสารที่นายจ้างและแรงงานข้ามชาติ ได้ยื่นขอต่อใบอนุญาตทำงานในระบบออนไลน์ไปแล้ว พบว่าเอกสารต้องรับจากระบบออนไลน์ของกรม - การจัดหางาน ที่หลายคนได้รับยังมีข้อมูลที่ผิด และยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ ทำให้มีปัญหาต้อนไปดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ เช่น คำนำหน้านามผิด รูปเล็กเกินไป รูปเอียง ทำให้ถูกปฏิเสธเมื่อเข้าไปดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ ไม่ว่าจะการตรวจลงตราวีซ่า หรือทำทะเบียนประวัติคนไม่มีสัญชาติไทย เป็นต้น

3] ข้อมูลแรงงานข้ามชาติหลายคนไม่อยู่ในระบบออนไลน์

แรงงานข้ามชาติจำนวนมากพบปัญหาว่าตนเองไม่มีข้อมูลในระบบออนไลน์ของกรมการจัดหางาน แม้จะมีการดำเนินการขออนุญาตทำงานหรือย้ายนายจ้างในระบบไปแล้ว แต่เมื่อต่อใบอนุญาตทำงานก็พบว่าไม่มีข้อมูลในระบบ ทำให้ต้องยื่นขอแก้ไขด้วยการขอให้สำนักงานจัดหางานในพื้นที่ตนเองลงข้อมูลในระบบให้ แต่ก็พบว่าในช่วงดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานนั้น กรมการจัดหางานได้จัดทำการปิดฐานข้อมูลเพื่อจัดทำระบบต่อใบอนุญาตทำงาน ทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากจะไปติดต่อสำนักงานจัดหางานแล้วก็ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากระบบปิดและสำนักงานจัดหางานในพื้นที่ไม่สามารถแก้ไขหรือเพิ่มข้อมูลในระบบได้ทำให้ไม่สามารถต่อใบอนุญาตทำงานได้ทันที จนหลายคนหลุดระบบไปเนื่องจากต่อใบอนุญาตทำงานไม่ทัน นอกจากนั้นแล้วหลังจากยื่นต่อใบอนุญาตทำงานในระบบออนไลน์ไปแล้วและอยู่ระหว่างการอนุมัติใบอนุญาตทำงานแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานข้ามชาติจากพม่าจะต้องดำเนินการไปยื่นขอจัดทำเอกสารรับรองบุคคล (CI) กับบริการเคาน์เตอร์เซอร์วิส และทางการพม่า ซึ่งแรงงานข้ามชาติจำนวนมากพบปัญหาไม่พบข้อมูลของแรงงานข้ามชาติในระบบออนไลน์ ทำให้ยังไม่สามารถยื่นขอจัดทำ CI ได้ทัน ดังนั้นแม้จะมีการขยายเวลาดำเนินการออกไป แต่ถ้ายังคงคิวในระบบไม่ได้ก็ไม่สามารถทำเอกสารหนังสือเดินทางได้ทันในวันที่ 15 พฤษภาคม 2566 ก็ทำให้แรงงานข้ามชาติมีความเสี่ยงที่จะหลุดจากระบบ

4] ขั้นตอนการต่อใบอนุญาตทำงานยังต้องทำ ในคอมพิวเตอร์เท่านั้น

เนื่องจากการต่อใบอนุญาตทำงานในครั้งนี้นักรมการจัดหางานได้ออกแบบให้ดำเนินการยื่นผ่านระบบออนไลน์ แต่ยังคงพบปัญหาว่าเว็บไซต์ในการยื่นออนไลน์ทำได้เฉพาะในคอมพิวเตอร์เท่านั้น ยังไม่มีการออกแบบรองรับการยื่นผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้นายจ้างกิจการขนาดเล็ก นายจ้างบุคคลจำนวนมากไม่สามารถยื่นทะเบียนออนไลน์ได้ด้วยตัวเอง แม้จะมีการติดต่อขอดำเนินการที่สำนักงานจัดหางานพื้นที่ แต่พบว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกกรณี และแนะนำให้ไปใช้ระบบนายหน้าในการดำเนินการแทน ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น และหลายครั้งพบว่านายหน้าไม่ดำเนินการขอต่อใบอนุญาตทำงานได้ทันจนในที่สุดไม่สามารถต่อใบอนุญาตทำงานได้

5] ขั้นตอนการจดทะเบียนยังมีความยุ่งยาก ลำช้า

แม้จะให้มีการยื่นขอใบอนุญาตทำงานระบบออนไลน์ แต่ในขั้นตอนอื่น ๆ ก็ยังต้องไปดำเนินการที่หน่วยงานราชการเหมือนเดิม ปัญหาการอนุมัติการต่อใบอนุญาตทำงานในระบบล่าช้าทำให้การดำเนินการต่อในขั้นตอนอื่นมีความล่าช้าไปด้วย อีกทั้งยังมีข้อติดขัด ทั้งในขั้นตอนของการตรวจอัตลักษณ์ที่จ้องคิวไม่ได้ของกลุ่มมติวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 ที่ดำเนินการจดทะเบียนใหม่ แรงงานข้ามชาติในพื้นที่กรุงเทพฯ ที่เป็นกลุ่มไม่อยู่ในระบบประกันสังคมยังไม่มีคิวตรวจสุขภาพและซื้อประกันสุขภาพ ทำให้ไม่สามารถแนบเอกสารประกันสุขภาพในระบบต่อใบอนุญาตทำงานออนไลน์ได้ ทำให้ไม่สามารถขอต่อใบอนุญาตทำงานตามเงื่อนไขได้ทัน ไม่มีคิวตรวจลงตราวีซ่า ไม่มีคิวทำบัตรประจำตัวคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทย (บัตรชมพู) โดยเฉพาะใน กทม. และพื้นที่ที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก

นอกจากนั้นแล้วยังมีปัญหาเรื่องการจัดทำเอกสารหนังสือเดินทางของแรงงานข้ามชาติให้ทัน แม้จะมีมติให้ขยายเวลาถึง 15 พฤษภาคม 2566 แล้ว แต่พบว่าคิวดำเนินการทำ CI ของแรงงานข้ามชาติจากพม่าในศูนย์เต็มไปจนถึงมิถุนายน 2566 แล้ว ซึ่งทำให้จะมีแรงงานข้ามชาติที่ไม่สามารถดำเนินการจัดทำเอกสารหนังสือเดินทางและตรวจลงตราวีซ่าได้ทันตามมติคณะรัฐมนตรีนี้อย่างแน่นอน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการจัดทำหนังสือเดินทางของแรงงานสัญชาติลาวและกัมพูชาซึ่งจะต้องเดินทางกลับไปทำหนังสือเดินทางที่ประเทศต้นทางโดยการขอรับหนังสือรับรองการเดินทางจากสถานทูตก่อน เมื่อเดินทางกลับไปที่ทำหนังสือเดินทางเรียบร้อยแล้ว เมื่อเดินทางเข้ามาประเทศไทยด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ชายแดนจะประทับตราวีซ่าเป็นประเภทผ่อนผันการตรวจลงตราวีซ่าท่องเที่ยว (ผผ. 30) ให้ ซึ่งผิดเงื่อนไขตามมติ ครม. ที่เกี่ยวข้องที่ตราประทับวีซ่าจะต้องสิ้นสุดก่อนมติ ครม. ที่เกี่ยวข้อง ทำให้แรงงาน - ข้ามชาติไม่สามารถทำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาตรวจลงตราวีซ่าตามมติคณะรัฐมนตรีที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในพื้นที่ได้ ซึ่งก็มีความเสี่ยงจะดำเนินการไม่ทันและกลายเป็นแรงงานผิดกฎหมายด้วยเช่นกัน

ระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ออกระเบียบแนวทางการในการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาต่อผู้ทำผิดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลโดยระเบียบนี้จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 26 เมษายน 2566 (30 วันหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา) โดยระเบียบฉบับนี้ได้ระบุถึงแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญในหลายประเด็น เช่น การให้อำนาจพนักงานตรวจแรงงานดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีทันทีเมื่อมีคำร้องหรือข้อมูลปรากฏต่อพนักงานตรวจว่าได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายคุ้มครอง ให้มีอำนาจประสานงานที่มหาวิทยาลัยซีพเมื่อมีกรณีการทำความผิดในเรื่องการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงานหรือการใช้แรงงานเด็กเพื่อดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติและการดูแลคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อไปและในกรณีที่พบว่า

นายจ้างได้กระทำความผิดซ้ำแม้จะไม่ใช่ความผิดเดิมในระยะเวลา 2 ปี พนักงานตรวจแรงงานสามารถเสนอให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบตามกฎหมายให้ดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีการออกคำสั่งก่อน

ในกรณีที่เป็นความผิดในเรื่องการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงานเด็ก การยัดเอกสาร การหักค่าจ้างมาเป็นภาระหนี้ รวมถึงกรณีไม่จ่ายค่าจ้างผ่านบัญชีธนาคาร พนักงานตรวจมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญา โดยการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนโดยทันที รวมทั้งต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในกรณีที่ต้องเปรียบเทียบตามกฎหมาย โดยให้พนักงานตรวจจะต้องดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาภายใน 5 วันทำการนับจากวันที่ได้พบการกระทำความผิด รวมทั้งออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดร่วมทั้งออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าปรับภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง นอกจากนี้ยังกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนภายใน 2 วัน เพื่อให้นิติกรหรือพนักงานตรวจรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานส่งผู้บังคับบัญชาภายใน 5 วันทำการ และผู้บังคับบัญชาพิจารณาสำนวนภายใน 2 วัน เพื่อให้นิติกรหรือพนักงานตรวจดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนต่อไปภายใน 2 วันทำการ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่า

ผู้ต้องหากระทำความผิดและยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ จะส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับภายใน 7 วัน และนิติกรหรือพนักงานตรวจเสนอต่อผู้มีอำนาจภายใน 2 วัน

การออกระเบียบในครั้งนี้ทำให้กลไกการตรวจแรงงานในกิจการประมงและการคุ้มครองแรงงาน มีความชัดเจนมากขึ้นและมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอที่ MWG เคยได้รวบรวมและจัดทำข้อเสนอหารือไปยังกระทรวงแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีความเสี่ยงต่อเรื่องการบังคับใช้แรงงานในลักษณะต่าง ๆ ที่มีแนวทางและระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการคุ้มครองแรงงาน และการทำงานของพนักงานตรวจและภาคประชาสังคมที่ให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานข้ามชาติในกิจการประมงมากขึ้นด้วยเช่นกัน

■ แนวทางการดำเนินการและการตีความเรื่อง การยึดเอกสารของแรงงานข้ามชาติตามความผิด การบังคับใช้แรงงาน และความผิดตาม พรก. การ บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

วันที่ 19 ธันวาคม 2565 สำนักข่าว The Guardian ได้เผยแพร่ข่าว กรณีการใช้แรงงานโรงงาน ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแห่งหนึ่งในพื้นที่ อ.แม่สอด จ.ตาก โดยมีข้อสังเกตว่าการใช้แรงงานและกรณีข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา เข้าข่ายกรณีการบังคับใช้แรงงานหรือไม่ ทั้งนี้มี 2 ประเด็นที่สำคัญในกรณีดังกล่าว ที่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงาน ได้แก่ เรื่องการยึดเอกสารและการนำภาระหนี้มาเป็นสิ่งผูกมัด แม้ในเบื้องต้นทางเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาการจะพิจารณาว่าไม่เข้าข่ายเงื่อนไขการบังคับใช้แรงงานแต่ก็ยังมีข้อสังเกตและข้อกังวลใจต่อการพิจารณาในเรื่องการยึดเอกสาร

เนื่องด้วยความผิดฐานบังคับใช้แรงงาน ตามมาตรา 6/1 แห่งพระราช - กำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2562 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน ของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น
2. ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ
3. ใช้กำลังประทุษร้าย
4. ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวบุคคลนั้นไว้

5. นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
6. ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะ คล้ายคลึงกับการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น

จากข้อเท็จจริงในกรณีข้างต้น และกรณีอื่น ๆ ที่มีลักษณะเข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ พบว่าการตีความตามมาตรา 6/1 (4) กรณียึดเอกสารสำคัญประจำตัวของแรงงานข้ามชาติยังพบปัญหาในทางปฏิบัติในหลายบริบท อาทิ กรณีที่นายจ้างยึดหน่วงไว้ซึ่งเอกสารสำคัญประจำตัวของแรงงานโดยอ้างว่าแรงงานได้ลงนามในเอกสารเพื่อให้นายจ้างเก็บไว้แทนหากแต่ไม่เปิดโอกาสให้แรงงานได้พิสูจน์ว่าได้ลงนามในเอกสารดังกล่าวด้วยความสมัครใจหรือไม่ นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อแรงงานไปแจ้งกรณีถูกยึดเอกสารสำคัญประจำตัวต่อสำนักงานจัดหางานปรากฏว่าสำนักงานจัดหางานมักใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยการเรียกนายจ้างมาหารือเพื่อขอเอกสารคืนให้แก่แรงงาน และจบเรื่องร้องเรียนโดยไม่ได้ดำเนินคดีต่อนายจ้างผู้ทำผิดกฎหมายแต่อย่างใด ครั้นเมื่อแรงงานไปร้องเรียนที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน พนักงานตรวจแรงงานจะปฏิเสธรับคำร้องโดยอ้างว่าเป็นเรื่องของกรมการจัดหางานและ

คดีอาญาไม่ใช่เรื่องการละเมิดสิทธิแรงงาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานที่ พนักงานตรวจแรงงานสำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานจะมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยได้ โดยไม่ได้พิจารณาว่าเป็นกรณี บังคับใช้แรงงานตามมาตรา 6/1 (4) แต่ อย่างไรก็ดีทำให้แรงงานข้ามชาติที่ถูกยึดเอกสาร สำคัญประจำตัวไม่ได้รับการคุ้มครองตาม บังคับในมาตรา 6/1 แห่งพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2562 ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่มิได้ตระหนักและ มิได้ถือว่าการยึดเอกสารสำคัญประจำตัว เป็นองค์ประกอบในฐานะความผิดฐาน บังคับใช้แรงงาน

ในลักษณะเดียวกัน การยึดเอกสาร ประจำตัวและใบอนุญาตทำงานของแรงงาน ข้ามชาติ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 131 ของพระราชกำหนดการบริหารจัดการ การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นการ กระทำที่จะเชื่อมโยงไปสู่การกระทำ ความผิดในการบังคับใช้แรงงาน มักจะ พบว่าเมื่อแรงงานข้ามชาติมาร้องเรียน ทางนายจ้างมักจะอ้างเรื่องการฝาก ตามวรรคสองของมาตรา 131 ซึ่งระบุว่า “ในกรณีที่คนต่างด้าวยินยอมให้ผู้ใดเก็บ รักษาใบอนุญาตทำงานหรือเอกสาร ตามวรรคหนึ่งไว้ ผู้นั้นต้องยินยอมและ อำนาจความสะดวกให้คนต่างด้าวสามารถ เข้าถึงเอกสารดังกล่าวได้ตลอดเวลาตาม ที่คนต่างด้าวยื่นขอหากฝ่าฝืนต้องระวาง โทษเช่นเดียวกับการกระทำความผิด ตามวรรคหนึ่ง” โดยนำเอกสารประจำ ตัวมาคืนให้แก่แรงงานข้ามชาติภายหลัง

จากการร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่แล้ว โดยที่ เจ้าหน้าที่จัดหางานมักจะตีความว่า เมื่อนายจ้างคืนเอกสารให้ก็ไม่ถือว่าเป็นการยึดเอกสาร ทั้งที่พฤติกรรมของ นายจ้างคือปฏิเสธหรือไม่ได้แรงงาน - ข้ามชาติเข้าถึงเอกสารทันทีเมื่อร้องขอ และเมื่อมีการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใน ลักษณะนี้แล้ว พฤติกรรมการยึดเอกสาร ตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2562 ก็ไม่ได้ถูกพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่เช่นกัน

เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อแนวทางการพิจารณาเรื่องการยึดเอกสารของแรงงาน ข้ามชาติตามพรก.การบริหารจัดการ การทำงานของคนต่างด้าว และความผิด ในเรื่องการบังคับใช้แรงงานตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทางเครือข่ายองค์กรด้านประชากร ข้ามชาติ จึงได้ทำหนังสือหารือไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกากรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่ง ชาติกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และ สำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้มีการพิจารณา ในแนวทางการตีความและแนวปฏิบัติใน การดำเนินการพิจารณาความผิดใน เรื่องการบังคับใช้แรงงานที่เกี่ยวข้องกับ การยึดเอกสารของแรงงานข้ามชาติ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ เกิดความชัดเจนต่อการดำเนินงานใน เรื่องการคัดกรอง การช่วยเหลือคุ้มครอง และการดำเนินคดีต่อไป

